

บทเรียนสงครามกลางเมือง - รวันดา

โดย Min Sen Concept 15 พฤศจิกายน 2563

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกระแสหลัก มักเริ่มด้วยสมมติฐานของการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่าง ภายใน กับ ภายนอก หรือ ในประเทศ กับ ระหว่างประเทศ โดยสิ่งที่อยู่ภายในประเทศโดยมีชุดความสัมพันธ์ที่เป็นอธิปไตยที่เป็นช่วงชั้นสูงและต่ำ (Hierarchical) นั้นมีสถานะที่สูงกว่า ดีกว่า ภายนอก หรือระหว่างประเทศ ซึ่งมีชุดความสัมพันธ์ที่เป็นอนาธิปไตย (anarchical) ซึ่งมักจะไม่มีศูนย์กลางควบคุมสั่งการอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ Chinua Achebe นักประพันธ์ชาวไนจีเรีย ที่เขียน Things Fall Apart เห็นว่า สังคมระหว่างประเทศไม่ต่างจากสังคมภายใน คือ ทั้งสองต่างเป็นสังคมที่ถูกผลักดันด้วยเรื่องเล่าของผู้เล่า โดยผลักดันให้เรื่องเล่าของผู้ถูกล่านั้นเป็นเรื่องของคนชายขอบ หรือ ประวัติศาสตร์ของการล่า ย่อมจะเชิดชูผู้ล่า หรือประวัติศาสตร์เป็นของผู้ชนะ

ในปี 1916 ในยุคการล่าอาณานิคม ประเทศรวันดาอยู่ภายใต้อาณานิคมของเบลเยียม ได้มีการทำบัตรประจำตัวให้กับชาวรวันดา โดยแยกตามเชื้อชาติ และจุดนี้เองที่นำไปสู่การแบ่งแยกชนชั้นของชาวรวันดา ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายใน เพื่อเป็นการงายต่อการเข้าแทรกแซงและปกครอง โดยพวกเขาให้ความสำคัญกับชาวทูตซี เหนือกว่าชาวฮูตู ทั้งในด้านโอกาสการทำงาน การศึกษา ที่มีมากกว่า ชาวทูตซีพอใจ แต่สร้างความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียม

อย่างแสนสาหัส และก่อให้เกิดความไม่สงบจากชาวฮูตูที่ไม่พอใจอยู่เนือง ๆ

และเมื่อได้รับเอกราชในปี 1962 ชาวฮูตูเริ่มมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น จนได้เป็นประธานาธิบดี และดำเนินนโยบายกำจัดชาวทุดซี ด้วยการใช้สื่อทั้งหนังสือพิมพ์และวิทยุ สื่อทั้งหลายพยายามออกโฆษณาชวนเชื่อสร้างความเกลียดชัง อีกทั้งนักการเมืองและนักหนังสือพิมพ์หลายคนใช้ปมความขัดแย้งนี้ในการสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองอย่างไร้จรรยาบรรณ โดยกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่กลุ่มฮูตูหัวรุนแรงได้แก่ Radio Television des Mille Collines (RTLM) และนิตยสาร Kangura ด้วยการฟังความเกลียดชังด้วยข้อมูลเท็จ คำหยาบคาย ดุฎก มีการเรียกขานชาวทุดซีว่าเป็นแมลงสาบ ไปจนถึงการสร้างความชอบธรรมในการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวทุดซีว่า เป็นหน้าที่ที่ควรกระทำ ถึงขนาดมีการประกาศรายชื่อและที่หลบซ่อนของผู้ที่สมควรถูกฆ่า หลังจากทีกลุ่มทหารหัวรุนแรงได้ปฏิบัติการลอบสังหารประธานาธิบดี ฮับยาริมานา ด้วยการยิงจรวดต่อต้านอากาศยานเข้าใส่เครื่องบินโดยสาร จากนั้นเข้าสังหารคณะรัฐมนตรี และรัฐประหารยึดอำนาจ ตามมาด้วยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ 100 วัน ที่ทำให้คนตายอย่างทารุณมากกว่า 800,000 คน

อะไรที่ทำให้วันดาหลุดพ้นจากวังวน จนกลายเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในเขตแอฟริกากลาง ประเทศที่สงบสุข มีความปลอดภัยสูงทางด้านท่องเที่ยว ประชุม สัมมนา รวมถึงการทำธุรกิจแห่งใหม่ โดยจุดเด่น คือ รวันดาไม่อยู่ในวังวนของการยึดอำนาจและคอร์รัปชัน ทั้งที่รวันดาไม่มีทรัพยากรแร่ธาตุที่มีค่า

ให้แย่งชิงมากนัก ความดีนี้ต้องยกให้กับประธานาธิบดี Paul Kagame ที่ช่วยดับไฟสงครามกลางเมือง ในปี 1994 ด้วยการห้ามทำร้ายประชาชน ให้ความช่วยเหลือสตรีและเด็ก แต่ไม่ปราณีกับศัตรู โดยเฉพาะผู้ที่เห็นว่ากำลังทำการทารุณอยู่ สถาปนารัฐสมัยใหม่ที่มีทั้งชาวฮูตูและทูตซีขึ้นปกครองร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยชาวฮูตูตามสัดส่วนประชากร และพัฒนาชาติให้ก้าวหน้าแบบไม่เคยเป็นมาก่อน

Paul Kagame เข้ารับตำแหน่งรองประธานาธิบดี และรัฐมนตรีกลาโหมชั่วคราวหลังแก้ปัญหา ต่อมามีความขัดแย้งกับประธานาธิบดีที่ไร้ประสิทธิภาพ และคอร์รัปชันสูง เขาจึงบีบให้ประธานาธิบดีลาออก และศาลสูงให้เขารักษาการ ซึ่งงานแรกที่เขาทำ คือ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้นใหม่ และในปี 2003 เขารับสมัครเลือกตั้ง และได้คะแนนเสียงกว่า 95 % เพื่อเป็นประธานาธิบดี และในปี 2010 เขาสมัครในวาระที่สอง และชนะอีกครั้งด้วยคะแนนเสียง 93 % ท่ามกลางการครหาว่า ไม่มีคู่แข่ง และพยายามทำลายคู่แข่งทางการเมืองทุกวิถี และปิดกั้นสื่ออย่างมาก แต่สิ่งที่เขาทำได้เปลี่ยนประเทศจากประเทศแอฟริกาที่วุ่นวาย ไร้ระเบียบ อาชญากรรมชุกชุม ป่าถูกโค่นทำลาย สัตว์ป่าโดนล่า กลายเป็นประเทศที่สงบ ปลอดภัย เหมาะกับการท่องเที่ยว ลงทุน ดูแลป่าจนสามารถเข้าไปชมลิงกอริลล่าได้อย่างใกล้ชิดในป่าดงดิบ โดยมีค่าเข้าชมแพงถึงคนละ 750 ดอลลาร์สหรัฐ และจำกัดคนเข้าชมต่อวัน

สิ่งที่ Paul Kagame ต่างจากผู้นำเผด็จการคนอื่นของแอฟริกา คือ วิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี และไอที โดยการเปิดเสรีโทรคมนาคมและลงทุนสร้างเครือข่ายใยแก้วนำแสงที่ใหญ่ที่สุด

ในแอฟริกา มีระบบ 4 G ก่อนชาติอื่น ระบบการเงินและธนาคารในวันดาสามารถเข้าถึงผ่านอินเทอร์เน็ต เขากลายเป็นผู้นำที่ชาวแอฟริกาจำนวนมากใฝ่ฝันถึง และการที่เขาพาวันดาเข้าร่วมเครือข่ายภาพและสหภาพแอฟริกา รวมถึงกลุ่มประเทศแอฟริกาตะวันออก ซึ่งอาจจะคิดไกลไปถึงการเป็นประธานาธิบดี ของสหรัฐแอฟริกา เขามีแนวคิดค่อนข้างเสรี โดยให้การสนับสนุนสิทธิ LGBT ตามปฏิญญาสหประชาชาติ และในรัฐสภาพของวันดา ก็มีสตรีดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากที่สุดในโลก สิทธิสตรีวันดามีสูงมาก และผู้หญิงก็ปลอดภัยที่สุดในแอฟริกา

สำหรับประเทศไทยนั้น แม้มีการเกลียดชังของคนในประเทศแบ่งตามสีเสื้อ ที่มีการจางหายไประยะหนึ่ง แต่ก็กลับมามีความแตกแยกรุนแรงขึ้นมาอีก หลังจากที่มีการเกิดของพรรคอนาคตใหม่ และกลุ่มคณะราษฎรต่อมา มีการใช้สื่อที่เป็นเครื่องมือของทั้งสองฝ่ายในการสร้างข้อมูลเท็จเพื่อโจมตีฝ่ายตรงข้าม โดยที่ผู้รับสารหลายคนใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผลในการรับสาร และแบ่งปันข้อมูลกันออกไปโดยไม่คิดไตร่ตรอง หรือตรวจสอบความจริง ความเท็จของข่าว มีการนำข่าวเก่า มาใส่คำพูดใหม่เพื่อเข้าข้างฝั่งตนเอง การตัดต่อภาพให้เกิดความสับสน หยิบคำพูดที่เข้าข้างฝั่งตนเองมาใส่กับคนดัง สื่อเหล่านี้ได้นำพาความเกลียดชังให้กับคนที่พร้อมจะเชื่ออย่างที่ไม่มีเหตุผล ซึ่งอาจจะเป็นเชื้อของสงครามกลางเมืองได้ เมื่อเกิดความรุนแรง และการสูญเสียถึงชีวิตของคนบางคน เพราะอารมณ์จะทำให้เกิดความเสียหายและลามต่อไปได้ง่าย

ติดตามเรื่องอื่นเพิ่มเติมได้จาก www.minsenconcept.com